

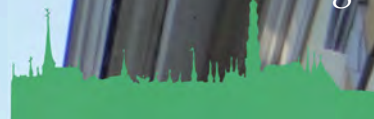
Jaargang 30

december 2015

nummer 83

Groeninga

Vriendenbulletin



STICHTING VRIENDEN VAN DE STAD GRONINGEN

COLOFON INHOUDSOPGAVE



Colofon

Redactie:

P. J. E. Bootsma
T. van der Meulen
M. J. A. Vooijs
M. L. Hintzbergen

Lay-out

C. Weis, Groningen

Druk:

Drukkerij C. Weis

Redactieadres:

Crouwelstraat 52,
9731 ME Groningen.
050-5424848
maria@hintzbergen.nl

Afbeelding omslag:

Het Martiniekerkhof
foto: Tom van der Meulen

Kopijdatum

nummer 84:
15 februari 2016

Kopij aanleveren in Word,
foto's:
JPEG, Tiff of EPS

Inhoudsopgave:

Tom van der Meulen <i>Van de voorzitter</i>	3
Tineke Vooijs <i>Wat ontbreekt er aan de Binnenstadsvisie 'Bestemming Binnenstad'?</i>	4
Tom van der Meulen <i>Dolf Stelpstra: Groningen moet de bestaande wijkwinkelcentra omarmen</i>	6
Pieter Bootsma <i>Het hertuinen van de Hortusbuurt</i>	10
Tom van der Meulen <i>Verslag transitie A-kwartier</i>	13
Tom van der Meulen <i>Poffert</i>	14
Pieter Bootsma en Tineke Vooijs <i>De Vrienden in gesprek met de stadsbouwmeester</i>	16
Activiteitenagenda <i>Uitnodiging lezing Jeroen de Willigen, stadsbouwmeester Groningen</i>	17
Pieter Bootsma <i>Handhaven!</i>	17
Groningana	19





Van de voorzitter

Dit is het laatste Vriendenbulletin van 2015. Dit jaar was voor de Vrienden wel wat rustiger dan het vorige, toen we ons zesde lustrum vierden. Maar inmiddels zal het de trouwe lezer wel opgevallen zijn dat we het Vriendenbulletin in stappen hebben gemoderniseerd. Dat is in goed en stimulerend overleg met de heer C. Weis, onze drukker, gegaan. Wat ons betreft is het moderniseren van het bulletin, waarvoor we veel positieve reacties hebben ontvangen, een eerste stap. Andere zaken waarmee de Vrienden zich laten zien en bereikt kunnen worden zullen volgen.

Tineke Vooijs heeft zich als redacteur van het Bulletin teruggetrokken. Haar plaats als eindredacteur was al ingenomen door Maria Hintzbergen. Tineke heeft veel artikelen aan het Bulletin bijgedragen; daarvoor is het bestuur haar zeer erkentelijk. Tineke is na het referendum over de nieuwe noordzijde van de Markt in 2001 in het bestuur van de Vrienden gekomen. Zij was toen



al lid van de Provinciale commissie van Heemschut. Toenmalig voorzitter Piet Spijk vond het nuttig dat er, na het overlijden van Piet de Vrieze, weer een *trait d'union* zou zijn tussen Heemschut en de Vrienden van de stad. Dit om waar mogelijk en nuttig gezamenlijk op te kunnen treden. Vanaf het begin van haar bestuurslidmaatschap heeft zij zich ingezet voor een beter bulletin. Het drukken ervan werd in 2001 ondergebracht bij Cees Weis. Tineke blijft deel uitmaken van het bestuur en zal ook nog regelmatig bijdragen leveren aan het bulletin.

Groningen is een boeiende stad. Of het een geheel is, en meer nog, een samenhangend geheel, we weten het niet. Activiteiten en gebouwen delen eenzelfde ruimte, hebben daarom ook met elkaar te maken, maar of iedereen daarmee zich herkent als Groninger is een ander verhaal. Binding met Groningen is niet voor elke stadsbewoner of -gebruiker dezelfde. Misschien is een samenhangend Groningen wel een hersenschim. Maar als *referentie*, als een oriëntatie in het voeren van beleid is Groningen concreet. Een idee dat al door Max Weber is verwoord: de stad als gemeenschappelijk belang van verschillende stadsgebruikers. Stadbestuurders zien het geheel, redeneren in ieder

geval vanuit het geheel (althans dat zou je denken of verwachten) en denken vanuit de territoriaal begrensde stad: dat is hun speeltuin. Dat geeft nog geen consensus over hoe het met de stad verder moet, maar misschien is het ook wel zo verstandig dat maar een beetje in het vage te laten en in ieder geval in te zetten op een basiskwaliteit – die overigens *zelfs als basiskwaliteit* nog wel de nodige zorg vereist. Al was het maar (om te voorkomen) dat bijvoorbeeld handhaving van regelgeving *niet* een hersenschim is!

Wat hoe dan ook aardig is, is dat uit die verschillende benaderingen en functionaliteiten van een stad uiteindelijk iets voortkomt dat de moeite waard is, tenminste dat vinden wij. Dat geeft ons in elk Bulletin voldoende stof. Dat blijkt ook in dit nummer. Wij hebben – net als veel anderen – bepaalde ideeën over kwaliteit en over ontwikkeling. Die zijn niet altijd concreet, en vaak ook meer ingegeven door dingen die niet goed gaan – dat *triggert* nu eenmaal sterker de gedachtenvorming dan dingen die wel goed gaan. Zo werkt het nu eenmaal. In dit nummer behalve aandacht voor de binnenstad (Hortusbuurt, Binnenstadvisie, A-kwartier) ook eens expliciete aandacht voor de wijkwinkelcentra, een fenomeen dat voor menige Groninger een belangrijk deel is van de dagelijkse leefomgeving. Veel winkelstripjes uit de jaren vijftig en zestig zijn na een halve eeuw voor een deel een beetje aan het eind van hun *life cycle*. Kun je daar wat aan doen? Lees wat Dolf Stelpstra daarover vertelt.

En daarnaast is er het mengwerk waarmee een lichtere toets in het bulletin wordt gebracht.



Wat ontbreekt er aan de Binnenstadsvisie 'Bestemming Binnenstad'?

Onlangs, eind september, heeft het Platform Cultureel Erfgoed Groningen met een zienswijze gereageerd op de Binnenstadsvisie 'Bestemming Binnenstad'. Al een aantal jaren bestuderen de Vrienden van de Stad samen met Heemschut, de buurtvereniging het A-kwartier en de bewonersorganisatie Binnenstad Oost, samenwerkend als Platform, gemeentelijke plannen en reageren daarop indien daar aanleiding toe is.

In de Binnenstadsvisie signaleert de gemeente problemen die zich voordoen in de binnenstad en draagt zij oplossingen aan. De onderwerpen waarop we reageerden waren: ruimte voor de fietser en voetganger, ouderen in de binnenstad en wonen in de binnenstad. Hieronder worden deze punten verder uitgewerkt.

1. Ruimte voor fietsers en voetgangers

Volgens de Binnenstadsvisie 'Bestemming binnenstad' maakt de voorspelde groei van het aantal inwoners tot 225.00 in 2025 meer ruimte voor fietsers en voet-

gangers in de binnenstad noodzakelijk opdat Groningen een aantrekkelijke stad blijft.

Er komt meer ruimte voor voetgangers en fietsers op de routes vanaf de Boterdiepparage, de Damsterdiepparage en de Westerhavengarage naar de binnenstad namelijk op de Grote Markt, in de Oude Ebbingestraat en Oosterstraat/Gelkingestraat en de Brugstraat. De auto's, uitgezonderd de taxi's, bevoorradingsverkeer etc. verdwijnen uit deze straten. De Oosterstraat en de oostzijde van de Grote Markt worden voetgangersgebied.

Het aantal fietsen dat in de binnenstad gestald moet worden zal toenemen en daarmee de opeenhoping van fietsen op trottoirs in de binnenstad. Er is nu al een gebrek aan stallingruimte. De gemeente wil volgens de Binnenstadsvisie het fietsen naar de binnenstad bevorderen maar heeft geen concrete plannen voor extra stallingsmogelijkheden. Gaat men misschien de extra ruimte voor fietsers en wandelaars in de Oosterstraat gebruiken om daar fietsenrekken te

plaatsen, zolang de fietsenstalling voor 1400 fietsen onder de Nieuwe Markt bij het Forum nog niet klaar is?

Volgens het plan zal er ruimte voor fietsen komen in de parkeergarages aan het Damsterplein, het Boterdiep en de Westerhaven. Deze ruimte is handig voor fietsers die via een snelle 'fietsroute plus' de stad bereiken en tevens werken in de buurt van deze garages. Maar deze maatregel kan niet het probleem van de opeenhoping van fietsen in de binnenstad oplossen. Een student die in de Moesstraat woont en boodschappen wil doen op de Vismarkt, rijdt niet eerst naar de Westerhaven om daar zijn fiets te stallen. De Binnenstadsvisie geeft geen oplossing voor het huidige en toekomstige stallingprobleem. We missen afdoende maatregelen om de huidige en toekomstige fietsenchaos in de binnenstad aan te pakken.

Mogelijke maatregelen zijn:

1. Meer bekendheid geven aan de bestaande fietsenstallingen en deze stallingen dag en nacht open houden;
2. Opvoeding van fietsers;
3. Verplichte fietsenstallingen in of achter studentenhuizen;
4. Het lopen propageren: maak Groningen de beste wandelstad van Nederland!
5. Handhaving: fout geparkeerde fietsen weghalen zodra dat gesignaleerd wordt en niet vijf dagen later zoals bij de stalling bij het station. Wanneer er

Fiets gestald voor het Stripmuseum, Westerhaven 5

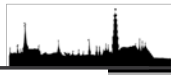


In de Brugstraat is een fietsvak op het trottoir aangegeven voor het stallen van fietsen. Deze fietsen vallen wel eens om



Versperd trottoir in de Folkingestraat





niet gehandhaafd wordt blijft de gewoonte bestaan om de fiets zo dicht mogelijk bij de plaats waar je moet zijn neer te zetten, bijvoorbeeld tegen een van de hekken langs de brug bij het Groninger Museum wanneer je naar het station gaat;

6. Studentenhuisen zonder fietsenstalling sluiten;

7. Fietsvakken afschaffen. Fietsen vallen om en de daar gestalde fietsen trekken meer fietsen aan buiten het fietsvak.

Busroutes

Om ruimte te creëren voor wan-

mogelijkheid is het gebruik van goedkope taxi's.

Versperring van trottoirs

Voetgangers en gehandicapten kunnen zich niet altijd ongehinderd voortbewegen over de trottoirs in de binnenstad. In het wilde weg gestalde of omgevalen fietsen versperren de weg voor kinderwagens, rolstoelen en slechtzienden. Soms zijn trottoirs zo smal dat fietsen op straat worden neergezet.

Bovendien nemen terrassen op trottoirs vaak vrijwel de hele loopruimte in beslag samen met op de stoep geplaatste borden met menu's en andere medede-

We missen echter nog een aantal maatregelen die belangrijk zijn voor ouderen. We noemden al de slechte bereikbaarheid van de Grote Markt. Verder is er het probleem van verschillende snelheden: van de scooter, de elektrische fiets, van jongere en oudere fietsers. Het komt voor dat fietsers zonder bel oudere fietsers tot hun schrik razendsnel rakelings links of rechts passeren of snijden. Ook de scooters verstoren het fietsverkeer. Kunnen de scooters en brommers van de fietspaden in de binnenstad geweerd worden? Dat geeft bovendien minder fijnstof daar.

fietsen versperren de weg

delaars en fietsers vanaf de parkeergarages naar de binnenstad verdwijnen de bussen in de Nieuwe Ebbingestraat, de Oude Ebbingestraat, de Oosterstraat, de Gelkingestraat, de Brugstraat en op de Grote Markt. Bovendien verdwijnen de bussen uit de Kreupelstraat, Walburgstraat en Kattenhage.

De Grote Markt is dan voor buspassagiers alleen te bereiken vanaf bushaltes op de Oostersingel en het Gedempte Zuiderdiep. Er is nog geen oplossing voor het probleem dat sommige ouderen dan moeilijk de Grote Markt kunnen bereiken. Het Platform stelt voor om busjes in te schakelen om ouderen van de haltes op het Gedempte Zuiderdiep en de Oostersingel naar de Grote Markt te brengen. Een andere

linging. Ook dit zijn belemmeringen voor kinderwagens, rolstoelgebruikers en slechtzienden. Nu veel gebouwen rolstoeltoegankelijk zijn, dienen de trottoirs van de straten naar deze gebouwen toe eveneens rolstoeltoegankelijk te zijn.

2. Maatregelen ten gunste van ouderen

De Binnenstadvisie besteedt overigens wel aandacht aan ouderen in de stad en mensen die slecht ter been zijn. De binnenstad zal toegankelijker worden voor ouderen en mensen die slecht ter been zijn, "omdat we het aantal gevaarlijke oversteekpunten en conflicten met zwaar verkeer sterk verminderen en we aanlooproutes naar de nieuwe haltes toegankelijker gaan inrichten."

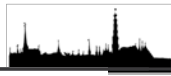
3. Wonen in de binnenstad

Aandacht voor wonen in de binnenstad was er eerder en meer uitgebreid in de Woonvisie. Wonen in de binnenstad is niet alleen aantrekkelijk voor jongeren maar ook voor andere bewoners. De gemeente zoekt daarom ontwikkellocaties voor oudere doelgroepen, zoals in de bioscoop op het Hereplein (wanneer het Forumgebouw klaar is), de KPN-gebouwen aan de Reitemakersrijge en een aantal leegstaande schoolgebouwen. Dat worden als het ware eilanden in een zee van een door jongeren bewoonde binnenstad. Net als in de woonvisie missen we hier een aanpak voor het beschikbaar stellen van bestaande woonhuizen in de binnenstad voor gezinnen met kinderen,

Inrit vrijhouden

Smal trottoir dus stallen op straat





samenwonenden en ouderen zodat de bewoning in de binnenstad meer gemengd wordt.

Het probleem is dat studentenhuizen moeilijk zijn om te zetten in woningen voor gezinnen, samenwonenden en ouderen. De eigenaar van een studentenhuis beschikt over een onttrekkingsvergunning, dat is een vergunning die een huiseigenaar moet aanvragen wanneer hij een huis aan de woningvoorraad onttrekt bijvoorbeeld om daar een studentenhuis van te maken. Bij verkoop van dat huis wordt de onttrekkingsvergunning meeverkocht, ook wanneer het huis door een gezin wordt bewoond. De onttrekkingsvergunning blijft als het ware aan het huis plakken. Deze kan alleen vervallen bij overlast. Door de starheid van dit systeem van de onttrekkingsvergunningen is het bijna onmogelijk voor bur-

gers met of zonder een gezin die net boven de huurgrens voor een sociale woning zitten, in de binnenstad een woning te kopen of te huren.

Een oplossing zou zijn om de onttrekkingsvergunning bij verkoop van een pand te laten vervallen. Zo komen er meer panden beschikbaar voor bewoning door gezinnen, ouderen en samenwonenden. Zoals de bezitters van woonboten hun boot niet met ligplaats kunnen verkopen, zouden eigenaren van studentenpanden hun pand niet meer mogen verkopen inclusief de onttrekkingsvergunning.

Conclusie

Maatregelen om de toegankelijkheid van de binnenstad te vergroten:

a. De gemeente dient het stallingprobleem op te lossen voordat de gemeente het fietsen gaat stimuleren. Anders wordt de

binnenstad onleefbaar.

b. Er moet meer loopruimte komen op de trottoirs die versperd worden door de grote aantallen fietsen die daar staan en liggen. Dit kan door handhaving: het verwijderen van de verkeerd gestalde fietsen.

c. Verder dient de gemeente handhavend op te treden tegen terrassen die het trottoir versperren.

d. De gemeente dient brommers en scooters te weren van de fietsroutes.

e. Er dient een oplossing te komen voor het vervoer van passagiers van de bushaltes op het Gedempte Zuiderdiep en aan de Oostersingel naar de Grote Markt.

f. De gemeente kan het starre systeem van de onttrekkingsvergunningen versoepelen door de onttrekkingsvergunning te laten vervallen bij verkoop van een studentenpand.

TOM VAN DER MEULEN



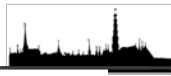
Dolf Stelpstra: Groningen moet de bestaande wijkwinkelcentra omarmen

Dolf Stelpstra was tot juli j.l. portefeuillehouder ruimtelijke ordening van de Groningen City Club (en maakte daarmee 18 jaar deel uit van het GCC-

bestuur). Sindsdien is bij de GCC de werkwijze veranderd, men heeft gekozen voor een kleiner bestuur met min of meer zelfstandige commissies die

rapporteren aan het 'centrale' bestuur. Dit zal de slagvaardigheid ten goede komen, zo is de verwachting. Stelpstra is echter nog steeds betrokken bij het wel





en wee van Groningen, zowel vanuit zijn professe (makelaar bij DTZ Zadelhoff) alsook als persoon. Meedenken met processen die er spelen, en dan tegelijk Groningen op een hoger plan brengen, zo is deze betrokkenheid samen te vatten. Met hem heb ik een gesprek over de ontwikkelingen in Groningen, en met name hoe het Groningen in zijn ogen is vergaan sinds vorig najaar, toen Nederland nog in het startje van de crisis zat.

Wijkwinkelcentra

Een punt van zorg is de ontwikkeling van de wijkwinkelcentra in de stad. Wijkwinkelcentra functioneren het best als er naast een 'gewone' supermarkt als trekker ook een discounter aanwezig is maar ook dat deze supermarkten de oppervlakken hebben die nu gewoon zijn. Was een oppervlaktemaat in het verre verleden van 500 m² nog normaal – je ziet hier en daar nog wel oude supermarkten van die afmeting – tegenwoordig moeten die winkels een maat hebben tussen 1.000 en 2.400 m². Winkels kunnen in een centrum zich aan elkaar optrekken. Als er dan een belangrijke trekker wegvalt omdat deze niet de maat kan krijgen die ze wenst, dan heb je een probleem. Verschraling ligt dan op de loer. Stelpstra noemt als voorbeeld het Overwinningsplein. Dat is een aantal jaren geleden door de gemeente heringericht, maar dat heeft de dreigende verschraling nog niet tegengehouden. Hij is betrokken bij het onttrekken van de Jennerstraat aan de verkeersfunctie, zodat daar ontwikkelingen in gang kunnen worden gezet in samenhang met de aanpak van de zeer gedateerde commerciële

strip aan de Flemingstraat. De herontwikkeling houdt in dat er een grote *fullservice* supermarkt komt van zo'n 2.400 m² met ondergronds parkeren. De Jennerstraat wordt voor een groot deel volgebouwd en het platte dak van de nieuwbouw daar krijgt een sedumbedekking. Zo krijgen de appartementen aan beide zijden van de huidige Jennerstraat een prachtig groen uitzicht. Dit soort ontwikkelingen maken deze centra toekomstbestendig en ze kunnen daarmee zo weer 30 jaar vooruit. Tegelijk wordt het wonen in die buurt er aantrekkelijker van, ook een niet onbelangrijk element. Noem het maar stadsvernieuwing maar dan op winkelniveau.

Het is niet te verwachten dat alle bestaande winkelcentra, en dan met name de kleine stripjes, het op den duur vol kunnen houden. (voorbeeld: Prunusstraat in Selwerd en Van Lenneplan (noordelijk deel) in de Wijert). Stelpstra noemt het van belang dat de gemeente de bestaande centra omarmt en geen gelegenheid biedt tot het stichten van detailhandel buiten die bestaande centra. Dat ondermijnt de loop naar en de levendigheid van de bestaande wijkwinkelgebieden.

Binnenstad

Zoals dat voor de wijkcentra geldt, geldt het ook voor de binnenstad: het winkelareaal is te ruim. Het winkelapparaat is aan het krimpen. Op mijn vraag hoe het zit met de internationale belangstelling voor A1-locaties (Stelpstra refereerde daaraan in zijn lezing op het lustrum van vorig najaar) antwoordt Stelpstra dat Groningen daarin natuurlijk niet vooroploopt. Eerst komt het westen met Amsterdam voor de 'vlaggeschepen',



Flemingstraat



Flemingstraat



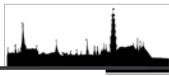
Jennerstraat



Prunusstraat in Selwerd



Van Lenneplan (noordelijk deel) in de Wijert



daarna Den Haag, Rotterdam en Utrecht. De belangstelling voor Groningen komt pas (veel) later. Overigens niet van iedere retailer. Er wordt scherp gekeken naar het aantal binnenstadsbezoekers en de koopkracht van die groep. Nu is die laatste niet te vergelijken met de gemiddelde koopkracht in het westen en daardoor zal niet iedere formule Groningen aandoen. De (enige) A1-locatie in Groningen, de Herestraat, kent winkelformules met een verschillende mate van vitaliteit. Al is het aan de buitenkant vaak niet te zien, sommige landelijke retailers zijn ronduit kwetsbaar. De crisis vanaf 2008 heeft veel bedrijven van binnenuit uitgehold en er zijn er die niet met hun tijd zijn meegegaan, niet hebben vernieuwd of niet een (heel) goede webshop naast de fysieke winkel hebben. Het is dan ook niet raar dat formules omvallen, failliet gaan. Waar in de B- en C-winkelstraten de markthuren de laatste jaren aan erosie onderhevig zijn geweest daar laat de Herestraat nog een stabiel huurniveau zien. En dat ondanks dat het aanbod in die A1-straat nog niet eerder zo hoog is geweest. Het mag duidelijk zijn dat dat iets zegt over de kracht van de straat. Wat een snelle plaatsing van nieuwe partijen tegenhoudt is de mismatch tussen vraag en aanbod en dan vooral op oppervlakteniveau (oppervlakte en frontbreedte) en de juiste plek in de straat. De Herestraat kent veel diepe percelen (soms lopend tot aan de Pelsterstraat). Smalle diepe panden zijn niet courant. Retailers zoeken een goede verhouding tussen lengte- en breedtemaat. Daar gaat het dus vaak mis. Dat Volker Wessels op de oostzijde van de Grote Markt

een groot volume wil heeft op zichzelf niet zoveel met de vraag vanuit markt te maken, maar wel met de mogelijkheid een groot volume zo op te kunnen splitsen dat er voor diverse vragers een aantrekkelijke plek kan worden gecreëerd. Kortom, de markt vraagt flexibiliteit. En de vraag verandert ook. "Kocht je vroeger bijvoorbeeld je meubelen voor een jaar of dertig, tegenwoordig zijn ze sneller aan hun 'emotionele' einde. Je doet er redelijk snel weer afstand van, er is wel weer wat nieuws op de markt en dat wetend geef je er in verhouding ook niet meer zoveel geld meer aan uit. Dat heeft zijn weerslag in het winkelaanbod. En de Bijenkorf? Nog een aantal maanden en dan verlaat de Bijenkorf onze mooie stad. Komt ze ooit terug? Zeg het maar. Nu is deze luxe winkel voor Groningen gewoon te luxe en daarmee te duur voor het noordelijke kooppubliek. Groningen is blijkbaar niet Bijenkorf-proof. Overigens deel ik

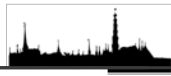
niet de mening van de Bijenkorf directie om zich uit Groningen terug te trekken en ik zie dit mooie warenhuis ooit nog wel eens terugkomen. Velen verkijken zich op de kracht van Groningen, ook bestuurders van grote winkelformules."

Beleving

Stelpstra's missie om de stad Groningen niet (alleen) te zien als een centrum van detailhandel maar (vooral) als belevingscentrum, vindt in het straatbeeld goede ondersteuning met de aanwezigheid van daghoreca. Maar de concentratie van broodjeszaken aan de Brugstraat is iets waarover hij zich verbaast: zoveel bij elkaar en elders (behalve Zwanestraat e.o.) vrijwel niet: dat is merkwaardig, mogelijk in het geval Brugstraat ingegeven door het feit dat daar toevallig een paar panden vrijkwamen die – eveneens toevallig – juist door mensen van de brood- en bakkersbranche belangstelling

Dolf Stelpstra





ondervonden. Dat neemt natuurlijk niet weg dat juist in de bakkersbranche grote kwaliteit kan worden geleverd en ook die binnenstad leuker en interessanter maakt. Het is beter, binnenstadsbreed gezien, om dit soort zaken wat meer te spreiden tussen de andere winkels.

Tot de elementen die bijdragen tot Groningen als belevingsstad behoort ook het initiatief van Kariena Bakx, waar op de achtergrond Stelpstra (met andere makelaars) mee annex is. Hierover werd in het juninummer van de Vrienden bericht. Juist de creatieve invulling van deze

Stelpstra blijft op de achtergrond nog namens de GCC betrokken bij de nieuwe inrichting van het stationsgebied. Met anderen is hij bezig ideeën te ontwikkelen voor de inrichting van dit 'achtergebied', waar de bussen zullen aankomen en vertrekken. Dus bij voorkeur de bussen niet op de huidige plek handhaven maar ook naar het zuid deel van het spoorwegemplacement brengen. Met uw verslaggever deelt hij de zorg voor het voorplein van het station, het zogenaamde stadsbalcon: in zijn woorden is dit een monster. Zijn ideeën gaan uit naar een groen voorplein, met een passende plaats voor het paard van Ome Loeks en mogelijk een

slag maken met de beleving: de fly-over Ikea-binnenstad. Op mijn vraag of een fly-over wel een capaciteit heeft die met bussen gemakkelijk kan worden overtroffen antwoordt Stelpstra dat volgens het onderzoeksrapport de fly-over 80 bussen per uur overbodig maakt. Of het parkeren uiteindelijk gratis kan worden, een idee dat Stelpstra een jaar geleden lanceerde, is hij wat terughoudend. Een onderzoek in Cardigan wees op positieve resultaten van gratis parkeren en voor de detailhandelsomzet in de binnenstad, maar uiteindelijk moet de gemeentelijke parkeerbegroting natuurlijk ook sluitend zijn. Het zal een lange weg worden maar

de bussen de stad uit, dat is prima

tijdelijke winkels geeft Groningen een push in de belevingswaarde, dat geldt trouwens ook voor de invulling van het Postkantoor op de Munnikeholm (sportschool).

Bestemming Binnenstad en stationsgebied

Stelpstra is bepaald tevreden met de Nota Bestemming Binnenstad: de bussen de stad uit, dat is prima. Zorg heeft hij wel over de bereikbaarheid van de binnenstad voor hen die niet zo goed ter been zijn. En daarbij te bedenken dat taxi's deels ook uit de binnenstad geweerd worden. Dat de Diepenring voor busverkeer wordt ingericht is uitstekend, maar je moet er dan wel om denken dat het overige verkeer bij een halteplaats niet opgehouden wordt. Daar zou dan een verbreding moeten komen in het enkelbaansysteem.

fontein. Ook het huidige busstation moet groengebied worden. Kortom, een groene ruimte van allure, een groene long die – en dat zou de Vrienden ook aan moeten spreken – als groen gebied een uitloper is van het Zuiderpark. Zo slaat het Zuiderpark terug, zou je met enig recht kunnen zeggen nadat het in de jaren tachtig werd bedreigd in zijn bestaan.

Tenslotte

Gevraagd wat Stelpstra als de meest urgente zaken op dit moment voor Groningen ziet zegt hij, nadat hij nog even de discussie over de zondagsopening memoreert: bereikbaarheid. Zorg voor goede verbindingen van de halteplaatsen van het over met de binnenstad. Bezoekers moet het gevoel worden gegeven welkom te zijn in Groningen. Met het denken over bereikbaarheid kun je ook een

de discussie met de gemeente is wel gestart. Samen moeten we kijken of we alternatieve financieringsvormen vinden en de exploitatie van het parkeren sluitend kunnen krijgen. Daarbij dient op de voorgrond te staan dat parkeerders voor een groot deel ontlast moeten worden van het dure parkeerkaartje. Maar... en tenslotte: als we het in Groningen over bereikbaarheid hebben, hebben we het ook over de transferia, dingen die het hier goed doen. In Hoogkerk wordt nu een eerste paal geslagen voor een Van der Valk hotel, en er wordt verder (plan Ruskenveen) een ontwikkeling voorzien van gebouwen in een parkachtige omgeving, geen hekken, die zich goed in het landschap voegen. Een schitterende plek voor bijvoorbeeld privéklinieken met een goed hotel als buur. Zo kun je dingen mooi combineren.



Het hertuinen van de Hortusbuurt

In de tijd van de Republiek gold de buurt als de gezondste buurt van ons land. Dat kwam doordat de straten op gepaste afstand van elkaar waren aangelegd en de grote ruimtes die hierdoor achter de door éénlaagshuisjes gevormde stratenwanden beschikbaar kwamen, werden benut voor de aanleg van tuinen. De bekendste tuin was de Hortus van de Groninger Academie, aangelegd door de hoogleraar Henricus Muntingh omstreeks 1640. In onze tijd is de buurt naar deze tuin vernoemd: de Hortusbuurt.

In de 19e eeuw zijn de tussenruimtes gebruikt voor de aanleg van diverse gasthuizen. Soms was sprake van een particulier initiatief maar ook elk zichzelf respecterend kerkgenootschap stichtte één of twee gasthuizen. De gasthuizen betekenden niet echt een aanslag op het aanzien en het groene karakter van de buurt. De maatvoering van de woninkjes paste bij de stratenwanden en de gasthuizen hadden meest de vorm van een hofje: de huizen werden om een binnentuin gebouwd. Vanaf de vorige eeuw komt het typerende karakter van de Hortusbuurt op de tocht te staan wanneer tuinen met bedrijfsgebouwen en uitbouwen van woningen worden volgebouwd en recentelijk ophokpanden voor studenten in de binnenruimtes van de buurt verschijnen.

Een initiatief

Des te aardiger is daarom het initiatief dat Lotte-Marijn Millar-Knorr onlangs nam om op een leeg stukje binnenterrein in de Hortusbuurt weer een tuin te stichten. Het gaat om een terrein gelegen achter het nieuwe gymnastieklokaal aan de Violenstraat

De ambtenaar groenparticipatie Lotte-Marijn groeide op op het Groningse platteland. Haar ouders bewerkten een moestuin en als kind moest ze meehelpen. Niet altijd tot haar genoegen maar toen ze in de stad kwam wonen en met name toen ze met haar man neerstreek in een kleine woning in de Hortusbuurt- "ik heb inmiddels mijn hart aan deze buurt verloren", zegt Lotte-Marijn- begon ze er naar te verlangen haar eigen groente te verbouwen en het geleerde uit haar jonge jaren weer in de praktijk te brengen. Ze kwam in contact met de voorzitter van de wijkvereniging die haar attenderde op het braakliggende stuk achter het nieuwe gymnastieklokaal. Ze spoorde op het internet

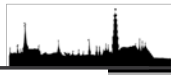
een stukje niemandsland

in de binnenruimte tussen de Violenstraat en het Nieuwe Kerkhof. Ze beschrijft het als een stukje niemandsland, waar ratten huisden, zwerfvuil rondwaarde, jongelui rondhingen en zwervers een tijdelijk toevluchtsoord vonden. Dat leidde tot klachten van buurtbewoners. De gemeente bleek gevoelig voor haar initiatief om hier een moestuin van bewoners in te richten.

de naam op van de ambtenaar groenparticipatie van de gemeente, Laurens Stiekema, "een geweldige man" aldus Lotte-Marijn, die haar initiatief waardeerde en vroeg naar het draagvlak in de buurt. "Het balletje is toen gaan rollen. Allerlei mensen meldden zich aan. We hebben toen een plan gemaakt van de inrichting van de tuin en het benodigde aantal deelnemers vastgesteld. De gemeente had

Lotte-Marijn en Jade





wat geld op de plank liggen dat bestemd was voor het aanleggen van een perkje met wat struiken op het kale terrein. Dat geld mochten wij besteden voor de aanleg van de tuin. Formeel is de zaak zo geregeld dat de gemeente als eigenaar van de grond deze in bruikleen heeft gegeven aan de bewonersorganisatie van de wijk Hortus/Ebbingekwartier, die omdat ze een rechtspersoonlijkheid bezittende organisatie is, voor ons heeft getekend."

De tuin

"Begin mei zijn we van start gegaan. We hebben echt ontzettend hard gewerkt. Het terrein hebben we schoongemaakt. We vonden in de ondergrond een oude fundering en pijpenkopjes." Ze laat me een mooi witgebakken pijpenkopje zien. "We hebben de walletjes om de ruimte beplant en op 16 mei hebben we de eerste



Jong en oud in de moestuin

bakken ingezaaid. Omdat de grond nogal vervuild is hebben we er voor gekozen de moestuintjes aan te leggen in met aarde gevulde bakken. Op 19 juni kwam buurtwethouder Van Keulen langs om het geheel feestelijk te openen. We hebben inmiddels in onze tuin twaalf bakken voor een twaalftal buurtbewoners. Ze betalen zestig euro per jaar.

Daarvan schaffen we gereedschap aan dat collectief wordt gebruikt. We hebben een schuurtje op het terrein gebouwd. En subsidie aangevraagd bij het Oranjefonds om een lange bak te kunnen aanleggen voor de tuintjes van de kinderen van de Borgmanschool, natuureducatie op school in de praktijk! We hopen dat er nog een beetje geld overblijft voor de aanleg van nog meer bakken. Want we hebben een wachtlijst van mensen die ook willen meedoen."

Idealen

"Het project brengt mensen in de buurt met elkaar in contact. Voorwaarde om mee te doen is dat je in de Hortusbuurt woont. We denken dat het voor het klimaat en het woonplezier goed is dat de lege plekken die er zijn in de buurt met "groen" worden ingevuld. Wat ik zelf ook belangrijk vind is dat je kennis krijgt van plantenleven en tuinieren. En tuinen geven profijt: we eten van de tuin!

Voor we het terrein inrichtten heeft de gemeente er drie bomen gekapt. Daarvoor hebben wij een herplantplicht; ik hoop op fruitbomen. De gemeente gaat er vanuit dat we de boel hier netjes houden. Nee, ze komen niet kijken. Maar de gemeente kan door onze facebook-pagina lezen over

De opening





tocht langs de moestuinen, de eetbare stad. Dat project was wel aardig bezocht.”

Hertuining?

“Ik heb een keer Laurens Stiekema voorgesteld om door de buurt te wandelen en te zoeken naar meer plekken voor moestuinen. Ik dacht bijvoorbeeld aan een verwilderd stukje dat aan de Grote Appelstraat ligt. Maar ik heb inmiddels begrepen dat bewoners van de straat hier met Laurens contact over hebben opgenomen. Ook over het idee om de Kleine Leliestraat tot een leefstraat te maken is met hem contact gezocht.”

We kijken vanuit haar achterraam op een klein plaatsje. Terzijde wordt de binnenruimte tussen Kleine Kruisstraat en de bebouwing van het Nieuwe Kerkhof opgevuld met een grote vervallen loods waarvan het dak met asbest schijnt te zijn bekleed. Als we het bestemmingsplan van de Hortusbuurt raadplegen, blijkt het gebied van de loods te mogen worden opgevuld met een gebouw van 7 meter hoog. Een huiver bevangt ons. Wat voor bouwwerk zou hier niet kunnen verrijzen en met welke bestemming? Hoe goed zou het niet zijn als dit terrein zou kunnen worden hertuind. Voor aanleg en onderhoud van moestuinen staan velen in de Hortusbuurt gereed, aldus Lotte-Marijn.



Aardappels rooien

onze tuin en ik mail wel met Laurens Stiekema. We hopen tot in lengte van jaren van het terrein gebruik te mogen maken. Maar we weten dat de gemeente de grond weer kan opeisen voor een andere benutting.”

Andere tuinen.

“Er zijn meer van die bewonerstuinen in de stad, bijvoorbeeld

bij de Grote Beerstraat. De natuur- en milieufederatie wil met behulp van een online-platform allerlei initiatieven met elkaar in contact brengen zodat men elkaar tips kan geven. Maar tot op heden werkt dat niet. Ik volg wel op facebook “de tuinen”. En onderling vinden we elkaar wel. Een mooi initiatief van de federatie was de organisatie van een fiets-

Tuinieren tussen de huizen





Verslag transitie A-kwartier

Dinsdagavond 13 oktober was een krappe twintig mensen naar het Heerenhuis getogen om te horen hoe de gemeente zich de transitie van het A-kwartier, en wel in het bijzonder de Vishoek, Muurstraat en Hoekstraat voorstelt. Van gemeentewege waren maar liefst vier personen afgevaardigd: Guust Baartmans projectleider, Jasper Schweigman, en Remko Veenstra, stedenbouwkundigen¹ en Ron Torenbosch, stadsdeelcoördinator binnenstad.

Remko Veenstra schetste de gang van zaken. Vijf jaar geleden is het proces om de prostitutie uit de Vishoek, Hoekstraat en Muurstraat te krijgen in werking gezet, uiteindelijk uitmondend in een voorbereidingsbesluit waarmee de ontwikkelingen in de buurt op slot zijn gezet. Dat besluit expireert op 1 januari aanstaande. Veenstra ging uitvoerig in op de bijzonderheden van de betreffende straten. Ten noorden ervan bevindt zich de weidsheid van de Noorderhaven. De straten zelf zijn vrij nauw, en donker ook. De rooilijnen dateren uit de middeleeuwen. Kenmerkend zijn de historische pakhuizen. Hoe het straatbeeld er in de toekomst uit zal gaan zien is nog zaak van nadere invulling. Een licht plaveisel kan de zaak wat opfleuren.

Met de bevolking van het A-kwartier (dat 'A' verwijst niet alleen naar de A maar ook naar de academie) is in een aantal sessies (en een excursie naar Deventer)

boven water gekomen hoe men zich de nieuwe situatie idealiter voorstelt: een groene leefstraat, eventueel met geveltuinjes of andere begroeiing die het stenig karakter verzacht, kleinschalige bedrijvigheid die het monotone karakter van bewoning in enigerlei vorm moet tegengaan (genoemd zijn pas afgestudeerden die er een bedrijfje starten, kunstenaars en ambachtelijke bedrijvigheid) en een mix van bewoners. Op dit moment is 60% van de bewoners van het A-kwartier student, of beter geformuleerd: valt in de leeftijdscategorie van studenten. Dat zou terug moeten worden gebracht. Met de studenten zijn ook de fietsen (op straat) annex. Daar zou ook wat aan gedaan moeten worden. In hoeverre de diverse gangen en stegen weer toegankelijk kunnen worden gemaakt is nog een zaak van nadere overweging. Enerzijds dient openstelling misschien niet de veiligheid op straat, maar aan de andere kant kunnen ze, bij open-

v.l.n.r. Schweigman, Torenbosch, Baartmans en Veenstra



baar gebruik, benut worden om fietsen 'achterom' te brengen, met een fietsstalling op een binnenplaats of in een woongebouw. Met deze aanpak, van met elkaar als belanghebbenden de stad inrichten met respect voor elkaars belangen, daarop een agenda van maatregelen bepalen en tweejaarlijks bijstellen wordt volgens Veenstra een praktijk gevolgd die vooruit loopt op wat onder de op handen zijnde nieuwe wetgeving als ideaal wordt gezien.

In hoeverre dit beeld uiteindelijk ook zal worden gerealiseerd is nog onzeker. Daarbij is de rol van het bestemmingsplan beperkt: een bestemmingsplan is geen middel om ontwikkelingen op gang te brengen, hooguit hoop je (bepaalde) ongewenste ontwikkelingen er mee te voorkomen. Of het beeld dat bewoners voor zich zien uiteindelijk wordt gerealiseerd hangt af van de markt, de bewoners en niet te vergeten de eigenaren van onroerend goed. Hoe dan ook staat het bestemmingsplan geen prostitutie meer toe.

In het bestemmingsplan zal worden vastgelegd dat woningen een gebruiksoppervlakte hebben van tenminste 50 m². Zo hoopt men kamerverhuur aan studenten uit te sluiten.

Mag het dan zo zijn dat nog veel in onzekerheid verkeert, het is wel goed, aldus stadsdeelcoördinator Torenbosch, te bedenken dat er 8 maanden geleden nog niets van enige verandering in de straten te zien was terwijl sindsdien een boel in beweging is gezet. Je moet gewoon ergens beginnen, anders wordt het zeker niets, was zo ongeveer de strekking van zijn woorden.

¹ De spellingscontrole geeft stedenbouwkundige als de juiste term. Echter: de vakterm is stedenbouwkundige. Het gaat namelijk om het inrichten van steden, plekken, zoals in Harkstede, Heemstede en legerstede.



Poffert



Een goed Gronings gerecht. Mijn moeder 'bakte' het in een tulbandvorm, die au-bain-marie werd verwarmd. Van bakken was dus niet echt sprake – we hadden thuis ook geen oven – maar als kinderen vonden we het een ware traktatie, met stroop en boter op te eten. Eventueel ook voorzien van krenten en rozijnen. In meer algemeen, maar niet per se beschaafd Nederlands is het bekend als trommelkoek. Goed dat

de poffert weer meer en meer op de Groninger menu's wordt aangetroffen, ook in varianten met cakemeel.

Nu doet zich iets merkwaardigs voor. Bij Hoogkerk ligt het gehucht De Poffert (1). De Atlas van Huguenin (1819-1829), heruitgegeven door H.J. Versfelt en M. Schroor, meldt ter plekke De Pannekoek (4). Eerder, op een kaart uit 1725, een vernieuwde versie van een kaart van Frederik de

Wit, opgenomen in de Atlas van Kooper (red. M. Schroor), is eveneens sprake van De Pannekoek, met als toevoeging: Tolhuis (3). De zogenaamde Van Starckenborchkaart uit 1684, opgenomen in Schroors Historische atlas van de stad Groningen geeft de Pannekoek (met tolhuis) ook al weer (2). Maar de Grote Historische Atlas van Nederland 1851-1855 uit 1990 maakt melding van De Poffert (5). Op de 'Topografische en militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden' (1864) zien



1684

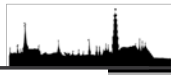
1829



1725

1855





we hier De Pannekoek gelegen, met De Poffert als een secundaire benaming, mogelijk een huis, herberg of boerderij met die naam (6). In de Grote Topografische atlas van Groningen (1900 – ca. 1930) zien we De Poffert als naam van de buurtschap met ten zuiden daarvan De Pannekoek als veldnaam (7). Niet als polder, want hij doorkruist allerlei dijken en waterkeringen, zoals ook kaart 52 van de Atlas van Kooper, een overzicht van de molenpolders in het Westerkwartier, duidelijk maakt. In Koopers 'Waterschapsverleden van de provincie Groningen' wordt hij niet genoemd. En om nu maar even modern te eindigen, de Topografische atlas 1:25.000 van 2004 geeft eveneens De Poffert aan als naam van het gehucht, met 'De

Pannekoek' als naam van een boerderij ten oosten van de Zuidwending, dus aan de Groninger kant, gelegen (8). Medio oktober 2015 resteert op deze plek een wildernis met een kastanjeboom aan de weg (9).

In 'Veldnamen in Nederland' van M. Schönfeld uit 1950, heruitgegeven in 1985 met een Woord vooraf van R. Rentenaar, wordt "de Pofferd [genoemd], waar dichtbij het huis de Pannekoek staat" (pagina 53, voetnoot 170). Hierop borduurt de Nieuwe Groninger Encyclopedie voort: "Beide buurtnamen zijn afkomstig van een herberg. Vroeger stonden hier nog twee: De Meelpuil en De Oliebol". Een mooi verhaal, nog wat opgepoetst met de opmerking dat de wachtende schippers met suikerbieten voor de suikerfabriek in Vierverlaten hier wachtten en daarbij zich aan de nodige meelspijs te goed deden. Poffert

en pannekoek dateren echter van voor de Noord Nederlandsche Beetwortelsuikerfabriek van 1896. Schönfeld plaatst de namen poffert en pannekoek in het kader van veldnamen die een zachte en weke bodem aanduiden, samen in een reeks met (eier)struif, kwabbe en lobbe. Hij citeert echter ook Kalma die wat betreft Poffert aan een bolle vorm van het land denkt, een verhoging derhalve – en minder week. Maar de bodem is ter plekke inderdaad venig, zo de suggestie van Schönfeld enige zacht houvast gevend.

Beide kaarten, de Starckenborg/Visscherkaart en de De Witkaart lijken nogal op elkaar. Maar volgens De Nieuwe Groninger Encyclopedie van 1999, die zich baseert op Vredenberg Alink, vormen ze twee verschillende prototypes van het zestal waarop de kaarten van Groningen van de 16e eeuw tot ca 1800 kunnen worden herleid. Maar de latere versies van de kaart van De Wit zijn afgeleid van de Starckenborg/Visscherkaart

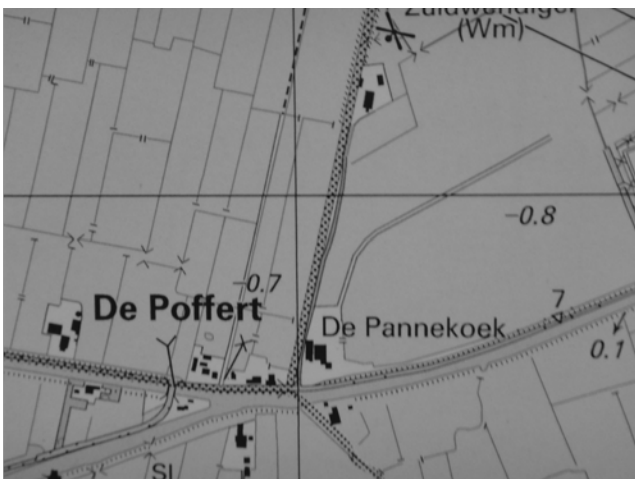


1864



1930

2004



2015





De Vrienden in gesprek met de stadsbouwmeester

Op 26 januari 2016 zal stadsbouwmeester Jeroen de Willigen spreken voor de Vrienden van de Stad over de betekenis van de welstand voor stad en stadje. Hij is sinds een jaar de hoeder van de Groningse welstand. Enkele raadsleden refereren graag aan de moeilijkheden die een oppassende burger van het welstandsregiem ondervindt als hij een kajuit op zijn dak wil plaatsen en die de wakkere ondernemer ervaart als hij zijn pui met een spraakmakende reclame wil decoreren. *Welstandsvrij* bouwen lijkt het ideaal van een ontregelend Nederland. In Groningen zal het niet zover komen: vorig jaar is weliswaar de welstandscommissie verdwenen maar niet het welstandsbeleid; alleen de organisatie van de welstand is veranderd.

In het gesprek dat we met hem en met de secretaris van de welstand Erik Dorsman hebben om de lezing voor te bereiden, beklemtoont de stadsbouwmeester zijn onafhankelijke positie, los

Stadsbouwmeester Jeroen de Willigen



van het ambtelijke apparaat. Dat was indertijd ook de typering van de functie van de stadsbouwmeester die de verantwoordelijk

wethouder Van der Schaaf gebruikte toen hij de veranderingen in de organisatie van de welstand in de Groningse gemeenteraad verdedigde tegen de bedenkingen van de oppositie. De Willigen: "Ik ben van buiten aangesteld en blijf voor 50% van mijn tijd werkzaam als directeur van *De Zwarte Hond*, meest in Rotterdam. De stadsbouwmeester doet meer dan welstand alleen. Hij adviseert over alles wat de fysieke toestand van de stad raakt. Zo ben ik ook supervisor van de zuidelijke ringweg."

De verhalen van de stad

"Wat ik heel belangrijk vind is om de stad heel goed te begrijpen. Je moet de verhalen van de stad boven water halen om van daar uit aan de stad te werken. De fysieke kant van de stad is de neerslag van haar economische en culturele ontwikkeling. De relatie tussen stad en ommeland, stad en wereld en stad en bodem zijn alle van belang om het gedrag van de stad te begrijpen. Een voorbeeld: bijna vijftig procent van de banen wordt vervuld door mensen die niet in de stad wonen: dat vereist goede aan en

afvoerwegen. Kortom, het is een eindeloze zoektocht om de stad goed te begrijpen. Wat ik daarmee wil is dat we oplossingen niet meer los van elkaar zien en dat ik passende manieren vind om opgaven op te lossen"

Kwaliteit van de stad

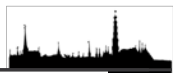
"De kwaliteit van de stad kan bijdragen aan het oplossen van problemen. Zo is de historische kwaliteit van de stad belangrijk voor het aantrekken van mensen. Dat kan een keerzijde hebben: je ziet dat aan Amsterdam waar het proces van *gentrification* door-

de stad is compact en gezellig

slaat in te dure woningen. Aanstonds kunnen alleen Russen en Chinezen zich nog de binnenstad van Amsterdam permitteren. En Venetië is het voorbeeld van een historische stad waar je meer toeristen dan bewoners tegenkomt. Dat in Groningen de Rijksuniversiteit het zo goed doet heeft onder meer met de kwaliteit van de binnenstad te maken: de stad is compact en gezellig. Aan de andere kant drijft de stad op de kwaliteit van de universiteit."

De benadering van de stadsbouwmeester

"Als je echt met een goede architect te maken hebt moeten heel veel dingen in de stad wel kunnen: de monumentale status van de binnenstad is dan het kader voor het ontwerp. Verklaar je nooit tegen sloop voor je weet wat er komt. Maar tegelijk: sloop ook niet voor je weet wat er komt. Ik probeer de zaken vanuit een integrale aanpak te benaderen. Het juridische bestemmingsplan is niet het enige waar je naar kijkt: ik probeer alle toetsen waaraan moet worden voldaan meer in verhouding tot elkaar te krijgen."



Waarom welstand?

"Ik vind het heel goed uit te leggen waarom de fysieke stad publiek ingrijpen nodig heeft. De stad is collectief bezit en dat brengt met zich mee dat de overheid welstandsbeleid voert. Aan

de andere kant moet er ruimte zijn in de stad voor individuele ontplooiing.

Bij de inrichting van de openbare ruimte hebben zowel de burgers als de deskundigen hun rol te spelen. De burgers moeten zich uit kunnen spreken over het programma van de openbare

ruimte, de deskundigen zijn er voor het ontwerp. Ontwerp en programma worden overigens vaak met elkaar verward wat veel onnodige frustraties teweegbrengt. Daarom is het zo belangrijk dat ontwerpers blijven verbeelden. Dan weten we tenminste waar we het met elkaar over moeten hebben."



Activiteitenagenda

Op dinsdag 26 januari 2016 spreekt de stadsbouwmeester van de Gemeente Groningen

JEROEN DE WILLIGEN

voor de Vrienden van de Stad over:

DE BETEKENIS VAN DE WELSTAND VOOR STAD EN STADJER

Plaats: Het Heerenhuis, Spilsluizen 9 te Groningen. **Tijd:** 20.00 uur
 Gratis toegang, geen opgave vooraf nodig. U bent van harte welkom!
 Het bestuur van de Vrienden van de Stad Groningen

PIETER BOOTSMA



Handhaven!

Op 25 september maakt Tineke Vooijs gebruik van de mogelijkheid in te spreken als het verslag van de Welstands- en Monumentencommissie aan de orde is in de vergadering van de Commissie Ruimte en Wonen van de gemeenteraad. Ze treedt op namens het *Platform Cultureel Erfgoed Groningen* dat viert als spreekbuis van *Binnenstad-Oost, A-kwartier, Vrienden van de Stad en Heem-schut*.

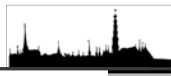
De korte spreektijd die haar ge-

gund wordt, benut ze om voor twee zaken uit het verslag van de Welstandscommissie aandacht te vragen. In de eerste plaats voor de slechte kwaliteit van veel bouwaanvragen en in de tweede plaats voor de tekortschietende handhavingspraktijk door de gemeentelijke overheid. Een aantal bouwers blijkt buitengewoon liberaal om te springen met de condities van de verstrekte omgevingsvergunning. Aan de raads- commissieleden heeft ze een aantal foto's gezonden van recentelijk gebouwde panden die

afwijkend zijn gebouwd van de verleende vergunning. Bij navraag door mevrouw Vooijs bij de medewerkers van de stadsbouwmeester die tegenwoordig gaat over de welstandsbeoordeling blijkt dat deze praktijken nog steeds voortgang vinden.

Een welstandsverslag zonder reactie van het college

Merkwaardig is dat de praktijk van behandeling van het welstandsverslag door de raadscommissie Ruimte en Wonen van de afgelopen jaren is verlaten: het welstandsverslag kwam in het verleden pas aan de orde nadat het college een reactie had geformuleerd. Dan wist de gemeenteraad in principe op welke adviezen de wethouder wel acht sloeg en op welke niet. "In prin-



cipe" schrijven we want de reactie van B en W muntte vaak uit in vaagheid en onvolledigheid. De meeste raadsleden geloofden het daarna wel. Dat het commentaar van het college nu achterwege blijft lijkt de zaak geen kwaad te doen. De raadsleden geven hun commentaar nu eerst en vragen de wethouder nadrukkelijk ook te reageren op de punten van de insprekerster.

De reacties in de vergadering van de Commissie Ruimte en Wonen

Aandacht bij de raadsleden krijgt in de eerste plaats de in het verslag geconstateerde gebrekkige handhavingspraktijk. Voorts wordt gesproken over de benedenmaatse kwaliteit van veel bij het gemeentelijk bouwloket ingediende bouwplannen waardoor de ambtenaren extra worden belast. Men zoekt de oplossing in een betere communicatie door de gemeente over de criteria en een verduidelijking van de criteria die bij de beoordeling van bouwplannen worden aangelegd. Het doet in dat verband een beetje vreemd aan dat diverse raadsleden in navolging van het welstandsverslag wel pleiten voor het beter communiceren en verduidelijken van de welstandscriteria

maar voorbij gaan aan het advies de welstandsregels stringenter te maken om de laagwaardige ontwikkeling, vooral in de binnenstad tegen te gaan. Hebben ze het verslag wel goed gelezen denk je dan. De heer Boter (VVD) gaat zover te beweren dat duidelijker welstandsrichtlijnen een soepeler afhandeling van de aanvragen zullen betekenen en *minder handhaving* nodig zullen maken. Het doet allemaal wat naïef aan. Diverse projectontwikkelaars weten dondersgoed dat ze zich aan de verstrekte omgevingsvergunning moeten houden. Het komt hun alleen financieel beter uit om dat niet te doen. Grotere kajuiten op de zolder dan is overeengekomen betekent nu eenmaal een grotere opbrengst van de studentenophokpanden.

De wethouder

Welstand gaat over meer dan alleen over smaak zegt de wethouder. Dit aan het adres van mevrouw Woudstra (D66) en de heer Boter die de bewoners de smaaktest willen laten afnemen zoals dat in Haarlem schijnt te gebeuren. Welstand is een echt vak met democratisch vastgestelde criteria en juridische status. De wethouder zal vaker onder de maat zijnde bouwplannen terugsturen naar de aanvragers en

geeft toe dat handhaving te vaak tekort heeft geschoten waardoor bij bouwers een bepaalde sfeer kan ontstaan. Hij zal *gerichter, specifiek en steviger* handhaven. Daarmee schijnt de wethouder te bedoelen dat vooral bouwers die zich bij de gemeente een bepaalde reputatie hebben verworven hun borst kunnen natmaken. Nu maar hopen dat een siddering door bouwend Groningen trekt. De gemeente zal in ieder geval zijn reputatie dat er toch niet wordt gehandhaafd moeten zien kwijt te raken.

Welstandsverslag

Raadslid Leemhuis (GL) neemt aan dat het *verslag van de Monumentencommissie* blijft bestaan. En de wethouder zegt zuinigjes dat hij *zich kan voorstellen te rapporteren wanneer de nieuwe werkwijze een tijd loopt*. Hij doet daarmee op de vervanging van het welstandstoezicht van de welstandscommissie door de stadsbouwmeester en het bouwloket. Heren kom op! De woningwet legt de gemeente Groningen de verplichting op van een jaarlijks welstandsverslag hetgeen meer is dan alleen een verslag over monumenten en ongeacht of een commissie of een stadsbouwmeester de scepter zwaait. Wij zien uit naar het verslag over 2015.

Gedempte Zuiderdiep 140 (beschermd stadsgezicht). De dakopbouw is niet volgens de omgevingsvergunning gebouwd.



Gedempte Zuiderdiep 144 (beschermd stadsgezicht). Een dakkapel dient een ondergeschikte toevoeging aan het dak te zijn.



BOEKHANDEL GODERT WALTER

oude ebbingestraat 53 - 9712 hc groningen - 050-312 25 23 - info@godertwalter.nl - www.godertwalter.nl

400 jaar Semslinie

Jan Blokker,

€ 22,50



Het zal ieder die de kaart van Noord-Nederland bekijkt, vast zijn opgevallen: de kaarsrechte grens tussen de provincies Groningen en Drenthe. Waarom is die grens getrokken? Eeuwenlang was er in het veengebied ten zuidoosten van Groningen een grenslijn nauwelijks nodig geweest. Maar dat werd anders omstreeks 1600. Gekibbel van Drentse en Westerwoldse boeren was aanleiding voor het Drentse bestuur om maatregelen te nemen. En dat gebeurde: de landmeters Jan Sems en Jan de la Hay kregen de opdracht een grenslijn te trekken door het veengebied. Maar waar deze nieuwe Semslinie de geschillen moest oplossen, werd zij eeuwenlang zelf een twistpunt.

Over de Semslinie gaat dit boek. In vier eeuwen is erom gestreden, is zij gebruikt, misbruikt, overschreden, gerespecteerd, getekend en bewonderd. Een denkbeeldige lijn tussen Groningen en Ter Apel, waarlangs de Groningse en Drentse veenkolonien zich ontwikkelden, die Nederland eerst voorzagen van brandstof en daarna van voedsel.

100% Groningen

Dorien Paymans en Nienke Smit,

€ 19,95



Een reisgids door stad en provincie met een gratis 100% app voor de smartphone, waarmee men live zijn weg door Groningen volgt.

Het boek bevat een uitneembare autokaart, handige autoroutes, losse routekaarten door stad en natuur en is rijk geïllustreerd.

De Grote Sociëteit te Groningen

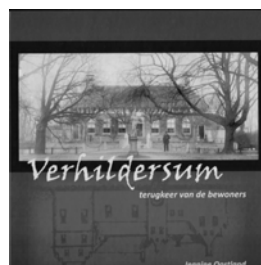
Cees Th. Smit Sibinga, € 24,95



Rijk geïllustreerd en gedocumenteerd gedenkboek over de historie van de Grote Sociëteit waarin de sociale aspecten, de culturele en politieke achtergronden worden belicht sinds de oprichting in het midden van de 18e eeuw. Tevens biedt het boek een boeiende blik op de toekomst (2065), gebaseerd op de opinie van de huidige leden.

Verhildersum - terugkeer van de bewoners

Jeanine Oostland, € 14,95



Borg Verhildersum in Leens heeft vele bewoners gekend. Maak kennis met de families Ferhildema en Onsta, Tjarda van Starckenborgh, Van Bolhuis en Frima in het boeiende boek Verhildersum, terugkeer van de bewoners. Een boek dat bijna

zes eeuwen geschiedenis van het Landgoed beschrijft. Na uitgebreid onderzoek en nieuwe informatie, vooral over de latere bewoners van Verhildersum, is het boek nu verkrijgbaar.

Gouden eeuw in brons

Tonko Ufkes,

€ 9,50



Deze uitgave is de eerste in een nieuwe reeks Uurwerken en luidklokken door de Stichting Oude Groninger Kerken met als doel de belangstelling voor dit bijzondere culturele erfgoed in het Groningerland te bevorderen.

Marten Toonder senior

Erik de Graaf,

€ 27,50



Hoe een analfabete plattelandsjongen zich opwerkte tot zeekapitein, voor zijn zoon comics uit Amerika meebracht en zo de vader werd van een van onze bekendste striptekenaars. Dit boek is veel meer dan een biografie van een relatief onbekende man die pas in de herfst van zijn leven via zijn zonen enige bekendheid kreeg. Het schetst ook het leven op het platteland eind negentiende eeuw: standsverschillen, armoede, kinderarbeid, emigratie, landbouwcrisis, etc. Het boek vertelt hoe Senior voor zijn zonen een inspirator als verhalenverteller en illustrator was.



Bestuurssamenstelling

T. van der Meulen
(voorzitter)
C. J. A. Wessels,
(secretaris)
J. van der Laan
(penningmeester)
J. E. de Boer
P. J. E. Bootsma
M. L. Hintzbergen
E. M. Meisner
C. Slothouber
M. J. A. Vooijs
D.-A. Walsma

Hoe wordt u donateur?

U kunt u als donateur van de Vrienden van de Stad Groningen opgeven bij onderstaand correspondentieadres

Postbus 296
9700 AG Groningen

of via de website:
www.vriendenstadgroningen.nl
e-mail:
info@vriendenstadgroningen.nl

Bank: NL06 INGB 0000 4473 73
Minimum donatie
€ 15,00 per jaar

De Stichting Vrienden van de Stad Groningen

De Stichting Vrienden van de stad Groningen is opgericht in 1984.

We zetten ons in voor de ruimtelijke kwaliteit (belevingswaarde, gebruikswaarde, toekomstwaarde) van de stad Groningen. We vragen aandacht voor het historisch karakter van de gebouwde en ingerichte omgeving, voor zover dat de belevingswaarde ondersteunt.

Middelen die we inzetten: bijdragen aan meningsvorming over architectuur en openbare ruimte door middel van lezingen, debatten en excursies. Daarnaast participeren (mogelijk in overleg met andere partijen) in beleidsprocedures (overleg, zienswijzen, eventueel bezwaren bij gemeentelijk ruimtelijk beleid en het beleid van andere overheden).

We richten ons op de binnenstad maar geven daarnaast ook aandacht aan de stad Groningen als geheel en de ruimere context van de stad.

G r o e i n i n g a

